Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Рік III. Луцьк. Неділя, дня 10 червня 1928 р. Ч. 22 (83)

Українська Громада

Орган Українського Національно-Демократичного Обєднання.

Ціна 20 гр.

Адреса редакції й адмінистрації: ЛУЦЬК на Волині, Алеї Б. Хороброго, 18.

Передплата: в краю: на 1 місяць 1 зол., на чвертьрічно 3 зол., на пів року 5 зол. 50 гр., рік 10 зол.; за границею: на рік 2 америк. доляри або їх вартість в иншій валюті.

Рукописів не звертається.—Оголошення після умови. Непідписаних дописів не приймається.

Хто обороняє селян

Народня мудрість дала нам таку приповістку: „Корова, що багато мичить, мало молока дає“.

Цю приповістку наше селянство знає добре і пригадує собі в ріжних випадках життя.

На жаль, часто забуває воно цю приповістку в тих випадках, коли справа йде про найважніше, про господарське і політичне положення нашого народу.

Неначе ті воли ревіли на цілий світ комуністи про щастя, яке вони несуть селянству. А коли дійшло до діла, то позабірали в селян коні, корови, збіжжя, вози, взагалі все, що попадало їм під руки. Знищили українську державу. Сіли верхи на селянина й підганяють нагаєм. А коли він відкриє рота, щоб протестувати, кричать „контрреволюція“! Про жахливе положення, про цілковите приниження і безпорадність нашого селянина на Великій Україні ми довідуємось не з чужої, а власне—з большевицької преси.

А тут, у нас, вони все ще ревуть про комуністичний рай на Україні.

Не менше ревіли і сельроби. Цілих кілька років! Аж вуха боліли від їхнього галасу про оборону працюючих мас, про оборону селянства.

А де ж плоди їхньої праці?

До чого вони не доторкнулися—все зруйнували. „Просвіти“, в які вони залізли, стоять зачинені, бо не вміли вони ні вести їх, ні обороняти. Кооперація в їхніх руках гуділа, але не працювала. Про їхню культурну роботу краще й не згадувати. Довго ще прийдеться дійсним культурним працьовникам вимітати той бруд, те сміття, яке розвели вони по наших селах.

Особливо ревіли сельроби підчас виборів до сойму та сенату. Чого вони не обіцяли! Як билися в груди, що все зроблять для народа!

А що вони роблять, попавши до сойму?

Нічого. Про них ніхто й не чує. Селянські інтереси в них на язиці, але не на ділі. Оскільки ці посли сельроби дбають про селянські інтереси, свідчить факт, про який ми писали в ч. 15. „Укр. Громади“. 31 березня сойм розглядав бюджетний провізорій, до якого було внесено 93 міліони на розбудову міст та инші цілі, не звязані з селянським життям. Посли внесли про асігнования і для селян: 2 міл. на відбудову сіл, 15 міліонів на меліорацію селянських грунтів і т ин. Було це перед роспуском сойму на Великдень. І щож? Всі посли сельроби—правиця і лівиця—повтікали до дому, забувши про свої обіцянки селянам. Голосів забракло, і для селян нічого не було асігновано. А хто за північ пильнував селянських інтересів, хто залишився в соймі до кінця? Лише посли з Унда і один посол-радикал.

Ще більше за сельробів обіцяли теперішні посли з „одинки“. І податки будуть зменшені. І всіляка допомога буде хліборобам. І позички будуть з тих грошей, що Америка позичила. І школу рідну одержать наші селяне і т. д. і т. д.

А що бачимо тепер в соймі? Посли з одинки—волиняки голосували зазначеного вище 31 березня проти асігнования 2 міл. на відбудову сіл. Зате вони дружньо голосували за введення трьох нових податків, які на щастя були відкинені послами инших клюбів, у тому числі і українського. А ці податки страшним тягарем лягли б на наших бідних селян! А де ж кредити для українського селянства? Українська кооперація їх не одержує, і в цьому відношенні справа з кредитами тепер стоїть гірше, ніж була раніше. А чи упоминалися посли з „одинки“ про українську школу? Про зачинені „Просвіти“? Про допомогу селянам на весняні засіви? Чи може про поміч селянам Кремянеччини від градобою? Чи про те, що українській кооперації не дано дозволу святкувати своє кооперативне свято? Чи про накидання Просвітам статуту? Чи може про які инші потреби селянства заявляли в соймі ці посли з одинки, що так багато обіцяли підчас виборів? Ні, про це ніхто не чув і не почує?...

Проти кого ж найбільше виступали всі ці „оборонці працюючих“ доброчинці, що стільки наобіцяли нашим селянам?

Проти Українського Національно-Демократичного Обєднання. Чи не правда? Скільки помиїв, скільки брудів, скільки наклепів було вилито на Ундо з сельробівських, хлібоїдських та до них подібних часописів. І буржуї! І вороги працюючих! І хруні! і т. д. і т. д.

Ундо навіть не відповідало на цю демагогію і наклепи, бо знало, що селянство швидко переконається, хто тільки реве, а хто працює. Ундо також не давало жадних обіцянок крім одної—боротися та працювати, бо тільки люде нечесні можуть обіцяти те, чого дати не хочуть чи не в силі.

Настав час і наше селянство вже має нагоду переконатися, хто його ошукував обіцянками, а хто говорив правду; хто тільки вміє ревіти, а хто працює; хто демагогічно називав себе оборонцями працюючих, а хто дійсно обороняє інтереси працюючого селянства.

Хто ж то в повному складі залишився в сойму в ночі 31 березня, щоб відстоювати 2 міл на відбудову сіл? Хто почав боротьбу і виборов амнестію для політичних вязнів? Хто підняв голос про засівну допомогу для селян? Хто вжив усіх заходів, щоб ухилити нові податки, які непосильним тягарем лягли б на нашого бідного селянина? Хто без втоми працює в усіх соймових комісіях обороняючи крок за кроком інтереси працюючого селянства? Хто виголошує ті чудові річеві промови, якими захоплюються навіть наші вороги?

Ви вже знаєте з газет—все це посли з Українського Національно-Демократичного Обєднання (УНДО). Наші власне посли несуть на своїх плечах майже ввесь тягар праці і оборони всіх прав і інтересів нашого народу.

А инші задубілі партійники й безсоромні хлібоїди лише ревуть про свої бажання щось робити. Та нічого не виходить і не може вийти із цього реву.

Бо „корова, що багато реве, мало молока дає“.

Наглий внесок

Послів Українського Клюбу в справі негайної допомоги для дрібного рільництва, що його навістив градобій в травні ц. р. в Кремянецькому повіті, Волинського воєвідства.

Дня 23 травня ц. р. в по-полудневих годинах пройшла над Кремянецьким повітом, а особливо над гмінами Вишневець, Борки, Шумськ, Дедеркали й Борсуки страшна градова хуртовина, що тривала майже цілу годину. Град завбільшки волоського горіха покрив у багатьох місцях землю на 8 цм. загрубшки, а вода доходила місцями до рівня півтора метра. Наслідком величезної зливи вода почала плисти ровами, ярами й дорогами: річки й ручаї вмить повиступали з берегів, заливаючи поля й левади. В селі Борки наслідком виливу місцевої річки поважно ушкоджено 10 господарських забудовань; у Вишнівці з тої самої причини було залито кільканадцять будинків. На теренах катастрофи вода змила в багатьох місцях орну землю, оголюючи каменистий грунт. Нижче положені поля засипано намулом і грузом, які нанесла туди вода.

Страти в засівах в наслідок цієї градової хуртовини є дуже великі. Отак у гміні Вишневець потерпіло 10 сіл, яким градобій знищив 50—70 відсотків засівів. На терені гмін Борки, Шумськ, Дедеркали й Борсуки засіви знищено зовсім.

Погані кліматичні умови в березню й квітню, невистарчаюча кількість тепла, сильні приморозки й гострі вітри були тією причиною, що неприкриті достаточно снігом озимі засіви в околицях, які навістив теперішній градобій, повимерзали, а градова хуртовина в травні ц. р. до-щенту знищила в цих околицях весняні засіви. Майже в кожному селі, що їх навістили зазначені нещастя, вже сьогодня дрібно-земельне населення зосталося без життєвих засобів і загально голодує.

З огляду на важність і наглість потреби прийти з допомогою місцевому населенню, ставимо внесок

Високий Сойм ухвалить:

Сойм взиває Уряд, щоб негайно зорганізував поміч для дрібноземельної людности в Кремянецькому повіті, Волинського воєвідства, що голодує в наслідок небувалого градового нещастя; щоби розпорядився про відписання грунтового податку за рік 1927 і 1928, щоб негайно допоміг безпроцентов. або низькопроцентовою позичкою для тих дрібно-земельних господарств, які особливо потерпіли під граду; щоб забезпечив річевий і швидкий технічний поділ цієї негайної допомоги або кредиту Українськими Селянськими Кооперативами, коли такі є в гмінах, що потерпіли в наслідок граду.

Внескодавці.

Варшава, дня 31 травня 1928 р.

Виступ посла д-ра Дмитра Левицького

в справах закордонної політики.

30 травня, після експозе мін. закорд. справ Залеского, виступив на комісії закорд. справ з промовою Голова Укр. Клюбу др. Дм. Левицький. Він піддав гострій критиці заграничну політику Польщі, а зокрема постійні польські мирові запевнювання, які опіраються головним чином на непорушности істнуючих мирових трактатів і державних границь, які поробили ті трактати.

Проти заяв про мирову політику промовляє сама величезна армія, а також експансія на Схід, про яку говорив між иншим недавно і міністер рільних реформ. Критикуючи наслідки істнуючих трактатів, Др. Левицький сказав, що ті трактати, що поділили народи на пануючих і поневолених, не можуть утриматися.

Тогож дня промовляв др. Левицький на пленумі сойму. Як велику вагу приписують соймові кола політиці Українського Клюбу і зокрема найбільшої української партії УНДО, свідчить факт, що порожня соймова саля, коли почав промовляти Голова Укр. Клюбу, Др. Левицький, почала наповнятися, а посли підходили ближче до трибуни, щоби краще чути промовця.

Покликуючись на правно державну декляранію Українського Клюбу, зложену на початку діяльности теперішнього сойму, голова Укр. Клюбу Др. Левицький зясував докладно ціле українське питання, доказуючи помилкове й фальшиве відношення до нього з боку польського громадянства.

Обгрунтована й річева та сильна промова викликала в соймі величезне враження і занепокоїла прокураторію у Львові, яка сконфіскувала цю промову надруковану в „Ділі“ хоча всі польські газети подали її зміст. Через те то й ми не можемо подати докладніще й змісту промови.

——

Без землі голодували і з землею також голодують.

Чимало жидів повлаштовувалося в Рад. Союзі, як не треба краще. Але жидівська маса — дрібні торговці й ремісники—під більшовицьким режімом зруйнувалася і її то більшовики садять на рільничі кольонії. Більшовицькі головарі не можуть нахвалитися, які то з жидів зразкові господарі. Аж ото наспіли відомости: в жидівських кольоніях на Кримі голод. Виходить—дійсно зразкова господарка більшовиків у державі, а жидів на кольоніях.

Поширюйте „Українську Громаду“ між знайомими. Кожний свідомий українець повинен приєднати по кілька нових передплатників.

Наша кооперація

II. (Зі „Звідомлення з діяльности Інспекторату Ревіз. Союзу Укр. Кооператив у Луцьку“).

Завдяки Інспекторатові Р.С.У.К. в Луцьку, ми маємо можливість перший раз після війни ближче придивитися цілости нашої кооперації та її станові на наших північно-західніх землях.

Не уявляється він світло, але значно краще, ніж раніше. Треба це завдячувати тій величезній праці, яку за короткий час вклав у справу нашої кооперації Інспекторат Р. С. У. К. в Луцьку.

Праця Інспектовату (15 X.27 1 IV. 1928). Завдання Інспекторату було не легке. Запущений стан ітснуючих кооператив, слаба сітка кооператив на величезних просторах, брак людей для ведення кооператив, а до того ще ріжні труднощі з боку адміністрації, судів, скарбових кас — все це, здавалось, було не під силу для Інспекторату, що складався з одного інспектора і 5-ох інструкторів на всі північно-зах. землі. А поборювати всі ті труднощі доводилось рівночасно. Але ж, як виявилось, Інспекторат зробив більше, як можна було від нього очікувати. Про це найкраще свідчать цифри.

За допомогою Інспекторату відбулось за час: листопад 1927—березень 1928 шість кооперативних курсів: Горохів, Ратно, Камінь-Коширський, Любомль, Луцьк, Кобринь. Всі курси разом трівали 127 днів, а прослухало їх 205 слухачів. Намічені курси ще в 4-ох місцевостях не відбулись з причини виборів, а в Сарнах і Ковлю не дозволила курсів адміністрація.

Належну увагу звернув Інспекторат на Комітети Організації Кооператив, які в ріжних видах істнують тепер в Горохові (найкраще працює), в Ковлю, Берестю, Рівному й Луцьку. В инших місцевостях трудно було зорганізувати К. О. К. іззa браку активних працьовників на місцях і культурних установ, як Т-во „Просвіта“. Коли зважимо, що досі організаційний відділ істнував тільки при Пов. Союзі Кооператив в Кремянці, то зрозуміємо, яке значіння мають нові осередки організації кооператив.

Ревізори Інспекторату витратили 123 дні на ревізії, 32 дні на впорядкування рахівництва в кооперативах, 8 днів на коoп. збори, 10 на коoп наради, 10 на організацію організаційних осередків, 130 днів на коoп. курси, і 403 дні на працю в бюрі, на подорожі й инше.

В бюрі Інспекторату давались ріжні поучення і вказівки у всіх справах, з якими звертались ріжні кооперативи, а крім того Інспекторат добився і в судах і в скарбових урядах ріжних полегшень при реєстрації і при накладанню чи стяганню податків.

Як бачимо, вложена величезна праця, а вже саме життя нам вказує, що вложена не надармо.

Стан кооперації на 1.1. 1928 р. На загал наша кооперація на півн. західніх землях ще дуже слабенька як по числу кооператив, так і по їх силі. На 1.I. 28 р. по даних Інспекторату Р. С. У. К. було на Волині 185 кооператив, з того тільки 66 членів Р. С. У. К., і 41 кооператива на решті півн.-зах. земель, а з них тільки 9 членів Р. С У. К. Є ще й инші кооперативи, але про них немає відомостей. За 1927 р. число кооператив на Волині зросло на 61 відсотків, на инших землях—на 4.12 відс. По повітах кооператив є: (в скобках подані члени Р.С.У.К) Кремянець—41 (18), Дубно—21 (10), Луцьк—19 (8), Здолбунів—19 (13), Рівне—12 (4), Ковель—24 (4), Горохів—38 (8), Володимир—6 (1), Любомль 1, Костопoль 4; Томашів—11 (4), Бересте—6 (3), Кобринь—3 (2), Дрогичин, Грубешів і Холм по 2, Володава, Пружани, Пинськ, Сарни і Камінь Коширський по 1.

З існуючих кооператив є: 211 споживчих, 11 кредитових і 4 повітових союзи. Коли не брати на увагу сільсько-господарських і молочарських відділів при де-яких кооперативах, то инших видів кооперації поза споживчою й кредитовою на наших півн.-зах. землях немає. А коли де які є, то в руках польських.

Хоч споживча кооперація має за собою більше часу ітснування й праці, але вона далеко слабша від кредитової. Коли оборотові фонди споживчої кооперації виносять (у 50 кооп, що надіслали звіти) 151.387 зол. 73 гр., то кредитової кооперації (5 кооп. міських) — 449 772 зол. 75 гр. Власні фонди спож. кооп. виносять 92.647 зол. 29 гр. а чужі 58.740 зол. 44 гр., у кред. кооп. ті фонди виносять: власні 120.091 зол. 03 гр., чужі 329 681 зол. 72 гр.

Стан споживчих осередків натомість просто оплаканий. Вони мають фондів: власних 5.751 зол. 04 гр, а чужих 136.243 зол. 67 гр, та виказують понад 16 тисяч страт.

При такому стані нашої кооперації перед Інспекторатом Р. С. У. К. стоїть ще величезна праця, але вже початки цеї праці дають запоруку, що вона буде виконана.

Ст-ко

Сойм і Сенат

Непорозуміння в Жидівському Клюбі.

Жидівський Клюб у Соймі ще й досі не сформований як слід. Не можуть погодитися з собою прихильники Грінбаума і Райха. Пос Грінбаум назвав галицьких жидів, прихильників посла Райха, політично безхарактерними. На цьому грунті може дійти до розламу в Клюбі.

З тюрми до сенату.

Білоруського сенатора Рогулю, що був перше послом, засудив суд на 2 роки тюрми. Сен. Рогуля вніс апеляцію, а сойм зажадав припинити проти нього справу. Сен. Рогулю випущено з тюрми і він увійшов до сенату.

Виступ хруня.

30.V. ц. р. промовляв у соймі пос. з „одинки“ з походження українець Богуславський. Його виступ зустріли українські посли вигуками: ганьба! хрунь! ковбаса! По якомусь часі всі українські посли вийшли з салі. А Богуславський розхвалював, як то тепер в Польщі все поправилось.

Виборчі зловживання.

Над цією справою радила 31.V. ц. р. адміністративна комісія. Мін. внутр. справ Складковскі признав на комісії, що дав розпорядження адміністрації помагати „одинці“. Міністер не заперечує, що при тій „допомозі“ були і мінуси (ще й які!), але бачить там і плюси. Коли сойм зложить комісію для розслідження виборчих зловживань, то він, мін. Складковскі, не звільнить урядовців з обовязку урядової таємниці.

Комісія все-ж таки більшістю постановила вибрати спеціяльну комісію для розслідження виб. зловживань.

Цікаво, що „одинка“, яка була ніби за тією комісією, тепер заявила, що не братиме в ній участи. (Страшно?..)

З діяльности наших послів і сенаторів.

— Послові Мілені Рудницькій (УНДО) доручене реферування на пленумі сойму внесення Укр Клюбу в справі закриття вищих кляс української гімназії в Станиславові.

— На пленумі сойму проти буджету промовляв посол Остап Луцький (УНДО), який має в соймі славу одного з найкращих промовців. Промова була присвячена кривдженню українського селянства і його господарських інституцій.

— Голова Укр. Клюбу Др. Дм. Левицький домагався, щоби на 2 ий день українських Зелених Свят не було соймових нарад. Маршалок сойму на це не згодився з-за браку часу для полагодження буджету, але звільнив на той день всіх укр. послів від участи в нарадах сойму і запевнив, що порядок дня нарад буде такий, що не вимагатиме обовязкової участи українських послів. Голова Укр. Клюбу заявив, що на цьому українські домагання що до пошанування їхніх свят не кінчаться і він їх поновить.

— 1-го ц. м. на сенатській буджетовій комісії пр мовляли сенатори Укр. Клюбу Волод. Дицикевич і Мих. Галущинський. Оба виступали з гострою критикою польських шкільних порядків на наших землях і в обороні українських інтересів у школі.

— Посол Хруцький виступав на пленумі сойму в обороні поваги посольського мандату. Річ у тому, що з послами, які не милі польській шовіністичній більшости, в Польщі не церемоняться. На черзі порядку нарад сойму була 1-го ц. м. справа заквестіонування з формальних причин мандату комуністичного посла Бітнера. Укр. Клюб, будучи безстороннім, став в обороні того посла.

— Укр. Клюб вніс нагле внесення в справі негайної допомоги населенню Кремянеччини, що потерпіло від градобою Це внесення друкуємо окремо.

Кисле молоко—лік проти безсонности.

Проти безсонности подають найріжніщі засоби Та вони майже всі мають ту лиху сторону, що шкідливо відбиваються на здоровлі. Тепер австрійський лікар др. Кінер подає, що кисле молоко є знаменитим ліком проти безсонности. Його спасенні наслідки випробували в багатьох австрійських санаторіях. Др. Кінер каже, що хемічним способом можна робити зовсім нешкідливе спорошковане молоко. Треба лише витягнути з молока молочний квас і той екстракт спорошкувати, і вже є готовий лік проти безсонности.

В обороні нашого селянства

Три закони нових податків, якими хотів уряд обдарувати хліборобське населення, ляглиб найбільшим тягарем на наше селянство. Тому-то наші українські посли повели проти них завзяту боротьбу як у комісії, так пізніше й на пленумі сойму. Тягар цієї боротьби на соймовій арені за інтереси селянина-хлібороба несе головним чином Український Клюб, який складається майже виключно з членів Укр. Нац.-Демократ. Об'єднання (УНДО). В імени цього Клюбу якраз і виступали на пленумі сойму проти згаданих податків члени партії УНДО, посли Кохан і Блажкевич. Промови обох згаданих послів є одним з найкращих доказів, кого заступає Український Клюб і чиї інтереси обороняє партія УНДО. І тільки малий розмір нашої газети примушує нас подати ці промови не в цілости, а тільки у виїмках.

З промови посла Кохана, в Соймі 22 травня 1928 р.

Всі три проєкти, що мають тенденцію звалити тягар податку на широкі верстви дрібного рільництва, звертаються своїм вістрям спеціяльно і проти працюючого дрібноземельного населення і то переважно на українських землях. Будова тих проєктів є так обдумана, що переносить тягар оподаткования з багатших верств на верству дрібного рільництва.

Український народ на своїй відвічно-національній території, себто в теперішніх пятьох воєвідствах, є властиво дрібно-земельною верствою, а коли сказати правду, то є навіть жебраком на власній землі. Жебраком є тому, що там власне 3|5 землі займає дрібне рільництво, а 2|5 є власністю великих господарств. На 13,420.000 гектарів у пяти українських воєвідствах 5,180.000 гектарів має велика власність З другого боку, самих карловатих господарств на українській території є понад 558.000 і малоземельних від 2 до 5 гектарів—409.000. Тільки ті дві категорії складають разом 967.200 господарств, які терплять голод землі і заразом не заспокоюють найпримітивніщих потреб працюючої людности.

Так було по статистиці в 1921 році, а тепер є значно гірше. Не треба також забувати, що територія, яку замешкує український нарід, була власне тим тереном, де світова війна знищила майже ввесь дорібок української людности. Без жадної помочи з боку уряду, навіть хоч би в формі кредитів, українська людність відбудовується до сьогоднішнього дня, і з цього приводу треба схилити голову перед терпеливістю українського селянина. Ці три проекти про оподаткования дрібного рільництва є надуживанням цієї терпливости.

Загляньте на наші українські села: побачите там нужду, страшну нужду, і в кожному майже селі при фільварку горальню, що продукує отруту для широких верств суспільства.

А як виглядають ті хатки від 1923 р. неоподатковані, з котрих пан міністр скарбу хоче власне стягнути той податок, бо як каже, вони є несправедливо неоподатковані. У кожного, в кого є почуття справедливости і по скільки хто дивиться на дрібного рільника, не, як на робочу худобину, але як на людину, збудиться протест проти такого стану річей.

Становище дрібного рільництва з кожною хвилею погіршується, а особливо становище українського рільництва, коли візьмемо на увагу тамошні відносини. На українській території є 80 проц. невистарчаючих господарств, що доходять заледве до 5 гектарів землі, й живе з них пересічно міліон родин, себ-то найменше 5 міліонів людей, звичайно, засуджених на голодне животіння.

Хто знає докладно село, але — не з роману чи поезії, той знає, що мешкального будинку дрібного рільника на селі навіть з оглядів санітарно-гігієнічних не можна підтягнути під категорію мешкального будинку, бо в багато випадках він є не тільки мешканням господаря і його родини, але дуже часто і його живого інвентаря. Той будинок не приносить ніякого прибутку, (як думає пан міністр), бо треба вважати його місцем нічного відпочинку. Одиноким джерелом утримання й прибутку дрібного рільника є ця дрібна земельна власність, і тому дрібний рільник, оплачуючи грунтовий податок, зовсім оплачує свою державну данину.

Треба з натиском підкреслити, що проект перекидає цілий тягар будинкового податку на карловаті й дрібні рільні господарства з виразним упривілейованням великої власности. Додатковий податок є також кривдою для дрібного рільництва, бо його обраховується по вищій ставці, себ-то пів проц, тоді як будинки великих власників земель мають ставку 1/8%.

Цікава історія німецького банку в Луцьку

Підчас виборів був зачинений у Луцьку німецький банк „Кредіт-Луцьк". Ця подія викликала на де який час сенсацію а згодом зійшла з обрію українського громадянства, зайнятого своїми справами. Але ось у півофіційному часописі „Епока" (Ч. 177) з'являється таке вияснення: В часі гарячкової виборчої акції на Волині з'явилася в пресі, а в тому числі і в „Епоці" з дня 4 березня б. р. відомість, що керівники німецького банку „Кредіт-Луцьк", а в тому числі голова управи п. др. Курт Лік, були арештовані ніби-то в наслідок дефравдації. Як довідуємось, була це фальшива чутка. Жадних дефравдацій в банку „Кредіт-Луцьк" не було і п. др. Лік з терену Волині не втікав, а в дійсности кандидував до сойму з листи ч. 18. Сьогодні, коли ліквідуються ріжні справи з виборчого часу, ця справа вияснюється.

Чи ж не цікава замітка? Банк був зачинений, кандидат 18 арештований ніби-то за дефравдацію, а тепер, коли ліквідуються виборчі справи, вияснює півофіційний часопис, що чутка фальшива.

Як нас інформують, банк „Кредіт-Луцьк" був запечатаний і в такому стані пробув до цього часу. На запечатання і припинення функцій цеї кредитової інституції розпорядження судової влади не було, і хто зарядив запечатання невідомо.

Але цього мало. На тій підставі, що запечатаний банк не був чинний, суд торговельного реєстру 21 травня ухвалив зарядити ліквідацію цього банку.

Коли дійшло б до зліквідованя цього банку з зазначених вище причин, то наше громадянство, маючи свої кооперативні установи, мусіло б звернути на подібні можливости пильну увагу.

Новий засуд відповід. редактора „Укр. Громади".

На протязі останнього місяця було визначено аж 3 судових розправи проти нашого відповідального редактора п. С. Вишнівського, в звязку з конфіскатами „Укр Громади", а саме: на 24.V., I.VI. і 5 ц. м. Перші дві справи, на внесення оборони, відложено, а розправа в третій справі, за вміщення в ч. 41 (48) „Укр. Громади" статті „Гірше як по старому" про заборону польською владою творення українських комітетів допомоги жертвам повені, відбулась 5. н. м. в мировому суді в Луцьку. Судив судля Домбровський, боронив адвокат п. Гр. Степура з Луцька.

Сконфіскована стаття заключала собою критику влади в звязку з повищою забороною допомогової акції, при чому до справи було долучено ріжну пресу польську й українську, яка писала значно гостріще про вину уряду в збільшенні розмірів катастрофи і сконфіскована не була. Після півторагодинної розправи суд засудив ред. С. Вишнівського на 300 зол. штрафу з заміною в разі незаплачення на 1 м-ць вязниці, а також до заплати 40 зол. судових і инших коштів. Оборонець адв. Гр. Степура від присуду зголосив апеляцію до Окружного Суду.

— —

Що діється в світі

Американське військо має вийти з Китаю.

Доки в Китаю билися між собою самі китайці, а чужинці мали там лише невеликі свої відділи „для оборони своїх інтересів", як вони весь час заявляють, то чужинецьке військо—американське, англійське, французьке, японське—взаїмно себе підтримувало. Але тепер Японія має в Китаю вже трохи за багато війська в порівнанню з иншими. І це вже загрожує інтересам не тільки Китаю, але й чужинців у Китаю. Щоби не входити в конфлікт з Японією, але все таки її ослабити на китайському грунті, Америка, найбільша суперниця Японії, рішила відкликати своє військо з Китаю. Такий, здається, благородний вчинок Америки, як небажання втручатися в китайські внутрішні справи, може потягнути за собою дуже далеко-сяглі наслідки, що серіозно погрожують у першу чергу японсько-китайською війною.

Югославія проти Італії.

Фашистівська Італія майже не скриває своїх плянів поширити свої впливи на Балкані. Проявляється це явним опікунством Італії над слабенькою, анархічною „незалежною" Альбанією і неприхильністю до Югославії Мимо цього урядова Югославія мусить йти на всякі порозуміння з Італією, бо від цього залежить її заграничний кредит, а без нього Югославії грозять поважні господарські труднощі. Але з цим не хоче примиритися громадянська Югославія. Наприкінці травня в Білгороді, столиці Югославії, почались величезні демонстрації проти Італії, які перемінились у правдиві бої на вулицях міста між громадянством і жандармерією та поліцією. Наслідком цього в Білгороді переведено багато арештів, а по шпиталях лежить багато тяжко й лекше ранених. Італія протестує проти цих демонстрацій, Югославія бороняться, а взаїмне непорозуміння зростає до конфлікту. У Франції побоюються, що ціла історія може скінчитися війною.

По цьому проекту закону про будинковий податок—дрібні господарі—до 2 гект.—в цілій Польщі мають платити 5,500.000, від 2—5 гект.—10 міліонів, від 5—10 гект. —14.500.000 Разом дрібне рільництво має платити 30 міліонів з загальної суми передбачених податків 45 міліонів, а ціла велика власність від 180 гект. вгору платить тільки 1,348.000 золотих.-Слід звернути увагу, що в містах ті власники, які мають нові будинки, по закону з дня 22.IX 22 р. звільняються від доходового податку, але цей закон не відноситься до будинків на селі.

Висока Палато! —кінчає посол Кохан. Завважую, що прийняття всіх трьох проектів, а особливо прийняття проекту закону про будинковий податок, малоземельне селянство зрозуміє не тільки, як акт несправедливости, спрямований проти нього, але також і як виклик до боротьби за свій мінімум істнування. Український Клюб, в якого імені маю честь промовляти, як представництво широких малоземельних верств, буде голосувати проти внесених проектів і в цьому випадку й будинкового, і ставить внесення на відкинення його з місця.

Дописи

З Володимирської „Просвіти".

Рада Т-ва „Просвіта" в Володимирі вирішила організувати низку публичних популярно-наукових відчитів з області пасічництва, сільського господарства, української історії та літератури і т. д. До виголошення тих рефератів запрошено п.п. проф. Огієнка, проф. Смаль-Стоцького (Варшава), проф. Саєнціцького (Львів), проф. Богдана Лепкого (Краків), проф. Бориса Вілецького (Луцьк), послів—п. Власовського, п. Жука і п. О. Луцького; ред. Дм. Донцова; ред. Євгена Архипенка; М. Вагриновського (Рівне) та инших.

Театральна секція також по довгій сплячці відновляє свою діяльність, і на Зелені Свята поставила у помешк. „Просвіти" „Воскресення". Вибір песи мабуть має сімволічне значіння...

Спортова секція використовує весну для прогульок по повіті; між иншим організовано численну прогульку до с. Нискинич (на Володимирщині) для огляду старовинної української церкви з надгробником воєводи Кисіля.

Оживляється також і праця на повіті: відбуваються загальні збори для відсвіження рад по філіях, організуються при сільських читальнях аматорські вистави, закладаються по селах кооперативи (в с. Овадно 27 травня); деякі філії набувають собі грамофони з українськими плитками (с. Віличі). За останній місяць селяне організували слідуючі вистави: 13.V в с. Літовіж „Ясні зорі"; 20.V в с. Осмиловичі „Невольник"; в с. Новосілках, „Розумний та дурень"; в с. Молникові „Дай серцю волю"; 24 V у с. Ставки „Майстер Копитко"; 25.V в с. Літовіж „Ясні зорі"; 27.V в с. Дігтеві „Невольник" і в с. Іваничах „Заручини по смерти", „Чорт не жінка", „Свідки".

У Володимирі 27 травня в українській церкві відбулася урочиста панахида з приводу роковин смерти блаж. памяти Симона Петлюри.

Подвиги славяністів

(с. Блаженик на Володимирщині).

На літнього Миколу в нашому селі храмове свято. Отож і цього року зібралося сила народу з цілої околиці, прибув із сусіднього села Мокреця церковний хор, зібралося трохи духовенства з повіт. прот. Боришкевичем з Володимира. Але святочний настрій скоро перейшов у загальне обурення: як тільки почалася відправа Богослуження, прот. Боришкевич заборонив хорові співати. А через що? —бо в с. Мокреці вже відправа правиться по українськи, і хор також співає все мовою українською. Істинно руському о. Боришкевичу цього було забагато, і він, як повітовий протоерей, хорові заборонив співати зовсім. Ціла святочна служба пройшла під сумовитий спів двох дяків і одної матушки та під наріканя зібраного народу.

Значить з примхи кожного Боришкевича можна благословенство митрополита відкинути? І чому це о. Боришкевич не заборонить української служби у своїй парафії, у Володимирі, а показує свою хоробрість на селах?..

Вірний.

Починають працювати.

(с. Гаражджа).

У неділю 13 травня в с. Гаражджі Піддубецької гм. аматорський гурток місцевої філії „Просвіти", під проводом Л. Сорочанського, поставив було драму І. Тобілевича „Безталанна". Гурток виступав перший раз і майже всі аматори на сцені раніш не виступали,—але вистава пройшланазагал добре, при надзвичайній кількости глядачів. По виставі аматори, при участи синів та дочок діякона с. Воротнева, відспівали „Заповіт". Чистий прибуток від вистави призначено на культурно освітні цілі філії.

Забутий.

Працюють і до Аргентини не збіраються.

(село Осмиловичі, Володимирськ. пов.)

Заходами молоді засновано в нас у минулім році читальню т-ва „Просвіта". Вписалось 27 членів, зложили членські внески, за які купили книжок та передплатили пару газет. Цього року поставили виставу „Назар Стодоля", заробили 60 золотих і теж видали їх на книжки та газети. Помаленьку культурно-освітня праця в нас йде. Зле тільки, що шкодить нам Олекса Харук з братом. От тепер очернив нас хтось в часописі „Українська Громада", що ніби то ми, просвітяне, купили грамофона та на Різдвяні свята пішли з ним по селі колядувати а зароблені гроші пропили. Та знов, що Рада читальні голова, заступник, скарбник, секретар та тбібліотекар хотіли їхати до Аргенини. Все це є не: правда.

Степан Савчук.

Вистава в м. Варковичі, (Дубенського повіту). Після довгої перерви нарешті 20 травня б. р. український аматорський гурток спромігся влаштувати благодійну виставу на користь Рівенської української гімназії. Поставлено було „Безталанна" і концертовий відділ. Вистава пройшла дуже добре. Зокрема художньо виконали свої ролі: п. Марія Шабадівна (Софія) і п. Максим Чубенко (дід Іван)

Одначе наше несвідоме селянство не підтримало належно праці гуртка і збор був дуже малий. Ледве покрилися видатки. Про нашу містечкову інтелігенцію сором і згадувати; знають лише тільки карти і горілку. Окрім того сельроби повели навіть спеціяльну агітацію проти вистави, бо мовляв, українська гімназія—це буржуазна вигадка (!)

Гурток має добрі й охочі до праці артистичні і співочі сили, досвідченого режисера вправного диригента п. П. Вишнівського, і власні декорації. Таким чином слід сподіватися, що гурток буде успішно розвиватися і, не зважаючи на перешкоди, не припинить культурної праці.

Аматор.

Щастя за морем.

(Лист з Аргентини)

Зі всіх земель, що нашими їх називаємо, та не ми ними правимо, не ми добро з них поживаємо, рік річно тисячі родин втікає в світ за очі кращої долі шукаючи. Один тяжко літами працює, щоб на дорогу собі заробити, инший продає свій дорібок і їде далеко за море за своєю долею.

А та доля, як для кого, всюди однакова. Ось недавно, пів року тому, виїхав до Аргентини б. посол Юрко Тимощук з Рівенщини. Хуторок свій мав у Грабові, пасіку, не знав біди, якої зазнає багато-багато нашого люду. Їздив на звіди до Аргентини, вернувся, продав все, що мав тут, і поїхав з цілою родиною. Не зважав навіть на листи свого синка, якого оставив в Аргентині при першій поїздці, а синок писав, просив — не їдьте. Не послухав, поїхав. А тепер пишуть нам—все, що привіз з собою, Тимощук, минулося, нічого там не придбав і по кількох місяцях опинився в тяжкій біді. Сім'я плаче, самого совість гризе, повернув би, та Біг-ма за що.

„Гадаю—пише нам наш дописувач Ю. Рудик—що після його від'їзду не одного взяла охота поїхати сюди. Бо деж таки—чоловік їздив, бачив все власними очима і поїхав удруге. А я скажу, що він сьогодня повернув би назад, але тепер і на подорож немає грошей".

„Два тижні—пише Ю. Р.—при-

Їхали люде до мене в кольонію Дору, наші емігранти з с. Старого Рачина, пов. Горохів, Яків Пухальський з дружиною і двоє дітей, Іларіон Панасюк, два його брати і сестра, дружина і двоє дітей і ще одна родина. Всі без грошей, а через те не мають змоги взяти землю і господарити. Я їм пошукав працю у старих кольоністів. Всі працюють, але дуже нарікають на цей край і жаліють за домом. Кажуть — щоби були знали, що тут є, то би краще бідували вже в Рачині".

„До цього часу багато вже писалося про умови життя тут в Аргентині, але мабуть мало хто вірить тому, бо кожен скаже, що поїхало до Аргентини дуже багато наших людей, а вертає назад дуже мало. Цілком слушно. Тільки кожен хай знає, що вертає до дому той, хто ще не стратив всіх грошей від продажу власного майна в краю, або той, кому вдалося заробить на дорогу грошей. Зазначу, що як тільки будем мати змогу, то зараз повернем всі до дому, але біда в тім, що теї змоги мабуть багато не дочекається, бо що за жнива заробиш, то поки дождешся других жнив, проїси зарабіток, і так завше. Коли наступить кінець тому, я не знаю".

ПОДЯКА

Високошановному п. адвокатові Гр. Степурі (Луцьк, вул. Пілсудського, 21) за безкорисну оборону мене в кількох судових справах в звязку з конфіскатами „Укр. Громади" — цим висловлюю щиру подяку.

С. Вишнівський.
Відпов. редактор „Укр. Громади".

Лист до Редакції.

До Хвальної Редакції „Українська Громада".

Щиро прошу не відмовити помістити в найблищому числі Вашого Шановного часопису слідуючу мою подяку:

Оцею дорогою складаю щиру подяку всім нище згаданим інституціям та окремим особам, що згадали мене в день мого ювілею. Перше дякую за зложені поздоровлення на виставі: Члену Ради Т-ва „Просвіта" в Кремянці п. І. Терновому за промову від Ради Т-ва „Просвіта", а рівнож читальням с. с. В. Фольварки, Шпиколоси, Млинівці, Укр. Кооперат. Організ. в Кремянці, Аматорському Гуртку при Кремянецькій „Просвіті", п-ву Жукам, Оболончикам, п-ні Колесниковій-Вотава, п. З. Лаговській, за цінні подарунки та поздоровлення. За надісланi привітання: Матірному Т-ву „Просвіта" у Львові, читальням „Просвіта" в Перемишлі, на Перекопаній с. Ясиниця, Союзу Діяч. Укр Театр. Мистецтва, Соколу ІІІ-му у Львові, а рівнож окремим особам: п. М. Миленку (Прага), п. Жуку (Підлісці), п. Лаговській (Катеринослав), п-ву Орлам (Луцьк), Д-ру С. Дмоховському, п. С. Федчуку, п-ні І. Приймовій (Перемишль), арт. Льв. Театру М. Винницькому, п-ву Аркасам, п. М. Ручко, п. М. Баланчук (Ужгород), п. Т. Генсьоровському (Кремянець), а рівнож всім тим гостям, що посітили мою ювилейну виставу.

Складаю щиру подяку, спасибі.

Артист Українського Київського Театру
Гриць Березовський

Поштова скринька.

— Ст. Мартинюк, Степань. 10 зол. одержали і залічили так як просите. Заплачено за „Укр. Гр." до 1.Х.

— Н. Бублєй, Княгинин, Варковичі.—10 зол. одержали. Заплачено до 1.II. 1929 р.

Веселий кутик.

У фельдшера.

— Ось, тітко, будете давати це лікарство свому старому по десять ложок у день.

— Ай, Боже мій! де-ж я візьму стільки ложок? В мене тільки чотори є.

—

На поліції.

Комендант поліції списує з селянина протокол і питає:

— П ведз іме ойца.

— Але-ж, паночку, я православний... по польськи молигися не вмію.

ОГОЛОШЕННЯ.

Дирекція Луцької української мішаної гімназії з правами державних гімназій подає до відома громадянства, що **вступні іспити до I—VII кл** гімназії будуть провадитися від **20 до 23 червня**

До прохання додається 1) метрика народження, 2) свідоцтво про щіплення віспи, 3) свідоцтво шкільне (вразі скінчення якої школи), 4, вступний внесок 15 зол.

Адрес гімназії **Луцьк, Сенкевича 21.**

З життя Полісся

ОБМІН ДУМОК У ЦЕРКОВНІЙ СПРАВІ.

„Укр. Громада" одержала наступного листа з Берестя:

В неділю, 27 травня, перебував у Бересті єпископ Поліський Олександер. Преосвященний відправив у соборі урочисту службу Божу, підчас якої наложив митру на місцевого благочинного протоієрея Ст. Жуковського. Користаючи з побуту в Бересті Поліського Владики та повітового духовенства, делегація Українського Громадського Комітету, яка зустрічала Владику на двірці, запросила його на бесіду з українським громадянством. Преосвященний Олександер прийняв запрошення і ввечері того дня був у гостині в домі Голови Комітету п. М. Крижанівського, де провів довший час в живому обміні думок з представниками українського громадянства та духовенства. В розмовах порушено було багато актуальних питань що-до заспокоєння духовних потреб української пастви, до яких Преосвященний Олександер поставився з великою увагою. В результаті бесіди намічено шляхи співпраці українського громадянства й духовенства на користь православної церкви та її Поліської української пастви.

Присутній.

Український Драмат. Оперет. театр Р. Полтавченка на Поліссі.

(с. Іваново на Поліссі).

Завітала до нас на Полісся ластівочка рідного українського мистецтва—гарний театрик Р. Полтавченка. Весело і приємно ми провели де кілька вечерів за час побуту театру в нашім байдужім містечку... Бачили „Сватання на Гончарівці" й душею злилися з Слобожанщиною... Артисти грали добре.. „Стецько" трішки шаржував.. бо напевно справжній Стецько, котрому батько давав не раз „сипки", не дозволив би собі сісти на стіл перед сватами, коли ті сиділи вже довкола стола.. але це між иншим. Взагалі гра—добра.

Н. Пінський.

З життя Волині

Іспит зрілости в українських гімназіях у Кремянці і Рівному. Як ми вже сповіщали, в Кремянецькій українській гімназії до матуральних іспитів в цьому році було допущено 9 абітурієнтів. Підчас письменних іспитів перепав один. Отже здало іспит зрілости вісім: 1) Горвіц Лазар, 2) Гун Янкель, 3) Димнич Назар, 4) Дробан Валентин, 5) Костецький Борис, 6) Окс Марія, 7) Папара Леонид і 8) Шашков Всеволод. З них—троє жидівськ. национальности.

Град. — На Вознесення 24.V. в с. Романові Луцького пов. випав сильний град, який причинив великі шкоди.

Ще одна нова кооператива. — В пятницю, 1.VI ц. р. після Служби Божої відбулося посвячення склепу і відкриття кооперативи п. н. „Українське Світло" в с. Теремне, гм. Піддубці, Луцького повіту. Головою Управи к вибрано гр. Василь Мазурець, головою Надзірної Ради гр. Оксен Іваницький. — Новій кооперативі бажаємо успіху в праці і доброго розвитку. Щасти Боже!

Луцькі новинки

Зміцнення української парафії. Цими днями Волинська консисторія повідомила настоятеля Луцької Української парафії о. Павла Пащевського, що митрополит Діонисій благословив повернути цій парафії с. Вишків і Киверці. Про цю подію о. Павле оголосив парафіянам у церкві у неділю 3 п. червня. Тут же зібрані парафіяне винесли таку постанову:

1928 року Божого 3 червня. Ми, нижчепідписані причт і парафіяне Луцької Брацької Чесно-Хресної Церкви, довідавшись з резолюції Блаженнішого Владики Митрополита Діонисія про задоволення наших бажань і бажань наших братів по тілу і духу, селян села Вишкова та Киверець, у справі повернення їх до нашої парафії, від щирого українського серця висловлюємо Владиці Митрополитові свою сердечну подяку".—Постанову підписало коло 60 присутніх.

Т-во „Українська Школа". 5 ц. травня відбулися збори місцевого громадянства, під головуванням редактора В. Островського при секретарі К. Ільницькому, в справі заснования шкільного т-ва. Збори ухвалили статут товариства „Українська Школа" з тереном діяльности—Волинське воєвідство, взявши за зразок статут т-ва „Рідна Школа".

Справи Української Гімназії. На зазначених вище зборах ухвалено звернутися до українського громадянства з закликом виконати свій національний обовязок і всім взяти участь у внесенні уділів на викуп земелі для гімназії. Обовязком кожного українця є не тільки взяти певну кількість уділів, по свойому матеріяльному станові, але й особисто поширювати їх серед своїх знайомих.

Кредиту нема. Невідомі особи поширюють чутку, що ніби-то Український Банк у Луцьку дістав кредит у Рільному Банкові на суму 100 тисяч зол. Чутка ця не відповідає дійсности. Очевидно, її поширюють, щоб ввести в блуд українське селянство.

Загублено військову книжку, видану П. К. У. в Ковлі на імя Авксентія сина Дениса Соловонюка, річника 1895 року з с. Обениж, гм. Турійськ, Ковельського повіту, яку уневажнюється.

ОСТАННІ ВІСТИ

Справа Вильна знов на міжнародній арені. На найблизшій сесії Ліги Народів має бути головним пунктом нарад справа Вильна. Занесла її туди нова литовська конституція, по якій Вильно рахується столицею Литви.

Політичні наслідки гамбурського вибуху газів. Бріян і Чемберлен, як подає польська преса, постановили домагатися від Ліги Народів загострення контролі виробу отруйних газів в Німеччині і совітсько-німецьких транспортів підозріваючи, що отруйні гази вироблялись для Совітів.

Конгрес Сель-Роба. 24 го травня відбувся у Львові Конґрес Сель-Роба. Як запевняє преса лівиці, на конґресі прийшло до об'єднання Сель-Роба правиці й лівиці, з чого повстала Сель-Роб—Єдність. Тепер ота „Єдність" почне ліквідувати Сель-Роб-правицю, (бо головарів тої групи Сель-Робу на Конґресі не було), а потім прийде черга на нові хрестини. Бо така вже вдача в тих „Єдностей", щоби гризтися, всюди влазити і все руйнувати.

Загублено військову книжку і карту мобілізаційну, видані П. К. У. Рівне на імя Романа Вагінського сина Феліціяна, річника 1903 з села Озерце, Людвіпольської гміни, Костопільського повіту, які то документи цим уневажнюється. 2—1

Видавець М. Черкавський Drukarnia F. Richters, Luck Відповід. редактор С Вишнівський